

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

18. detsember 2014*

Eelotsusetaotlus — Tarbijakaitse — Tarbijakrediit — Direktiiv 2008/48/EÜ — Lepingueelse teabe andmise kohustus — Kohustus kontrollida krediidisaja krediidivõimelisust — Tõendamiskoormis — Tõendamisviisid

Kohtuasjas C-449/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal d'instance d'Orléans'i (Prantsusmaa) 5. augusti 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. augustil 2013, menetluses

CA Consumer Finance SA

versus

Ingrid Bakkaus,

Charline Bonato, sünninimi Savary,

Florian Bonato,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan ja A. Prechal (ettekandja),

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. juuli 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- CA Consumer Finance SA, esindaja: advokaat B. Soltner,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: D. Colas ja S. Menez,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Hispaania valitsus, esindaja: A. Rubio González,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Owsiany-Hornung ja M. Van Hoof,

olles 11. septembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, lk 66, parandused ELT 2009, L 207, lk 14, ELT 2010, L 199, lk 40 ja ELT 2011, L 234, lk 46), artikleid 5 ja 8.
- 2 Eelotsusetaotlus on esitatud kohtuasja raames, milles CA Consumer Finance SA (edaspidi „CA CF”) esitas hagi esiteks I. Bakkause ning teiseks C. Bonato (sünninimi Savary) ja F. Bonato vastu seoses nõuetega tasuda võlajääk laenude osas, mille see äriühing oli nimetatud isikutele andnud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2008/48 põhjendused 7, 9, 19, 24, 26, 27 ja 28 on sõnastatud järgmiselt:

„(7) Selleks et aidata kaasa hästitoimiva siseturu tekkele tarbijakrediidi valdkonnas, on vaja mitmes põhiküsimuses kujundada ühtlustatud ühenduse raamistik. [...]

[...]

(9) Täielikku ühtlustamist on vaja selleks, et tagada kõikidele ühenduse tarbijatele nende huvide võrdselt kõrgetasemeline kaitse ning luua tõeline siseturg. Seetõttu ei tohiks liikmesriikidel lubada säilitada või kehtestada muid siseriiklikke norme peale käesolevas direktiivis sätestatute. Ühtlustatud normide puudumisel peaks liikmesriikidel olema jätkuvalt õigus säilitada või kehtestada siseriiklikke õigusakte. [...]

[...]

(19) Selleks et tarbijad saaksid teha kaalutletud otsuse kõikide faktide alusel, peaksid nad enne krediidilepingu sõlmimist saama krediidingimuste ja -kulude ning oma kohustuste kohta adekvaatset teavet, mida nad saaksid järelemõtlemiseks kaasa võtta. Pakkumiste võimalikult täieliku läbipaistvuse ja võrreldavuse tagamiseks peaks selline teave sisaldama eelkõige krediidi kulukuse aastamäära, mis on määratud ühesugusel viisil kõikjal ühenduses. [...]

[...]

(24) Enne krediidilepingu sõlmimist peab tarbijat põhjalikult teavitama, olenemata sellest, kas krediidi turustamise on kaasatud krediidivahendaja või mitte. Seetõttu tuleks lepingueelsele teabele esitatavaid nõudeid üldiselt kohaldada ka krediidivahendajate suhtes. [...]

[...]

- (26) [...] Eriti laieneval krediiturul on oluline, et krediidiandjad ei tegeleks vastutustundetu laenamisega ega annaks krediiti ilma eelneva krediidivõimelisuse hinnanguta ning liikmesriigid peaksid teostama vajalikku järelevalvet sellise käitumise ärahoidmiseks ja ette nägema vajalikud meetmed krediidiandjate karistamiseks, kui nad nii käituvad. [...] [K]rediidiandjatel [peaks] olema kohustus individuaalselt kontrollida tarbija krediidivõimelisust. Sel eesmärgil peaks krediidiandjatel olema lubatud kasutada mitte ainult asjaomase krediidilepingu ettevalmistamise ajal tarbija poolt esitatud teavet, vaid ka pikaajase ärisuhte ajal esitatud teavet. Liikmesriikide ametiasutused peaksid andma ka krediidiandjatele asjakohaseid juhtnööre ja suuniseid. Tarbijad peaksid samuti toimima läbimõeldult ja austama oma lepingulisi kohustusi.
- (27) Vaatamata tarbijale antavale lepingueelsele teabele võib tarbija siiski vajada täiendavat abi selleks, et otsustada, milline pakutavatest krediidilepingutest on tema vajadusi ja rahalist olukorda arvestades sobivaim. Seetõttu peaksid liikmesriigid tagama, et krediidiandjad osutaksid sellist abi seoses tarbijatele pakutavate krediiditoodetega. Vajaduse korral tuleks asjaomast lepingueelset teavet ja pakutud toodete põhiomadusi selgitada tarbijale individuaalselt, et tarbija mõistaks nende võimalikku mõju tema majanduslikule olukorrale. Nimetatud abi andmise kohustust tuleks vajaduse korral kohaldada ka krediidivahendajate suhtes. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kindlaks määrata, millal ning millises ulatuses tuleks tarbijatele selliseid selgitusi anda, võttes arvesse krediidi pakkumise konkreetseid asjaolusid, tarbija vajadust nõustamise järele ning konkreetsete krediiditoodete laadi.
- (28) Tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks peaks krediidiandja kasutama ka asjakohaseid andmebaase; õiguslike ja tegelike asjaolude tõttu võib vajalikuks osutuda nimetatud päringute teostamine erinevas ulatuses. [...]”
- 4 Direktiivi 2008/48 artikli 5 „Lepingueelne teave” lõike 1 esimeses lõigus ja lõikes 6 on sätestatud:
- „1. Mõistliku aja jooksul enne tarbija sidumist krediidilepingu või mis tahes muu krediidilepingut puudutava pakkumisega esitavad krediidiandja ja vajaduse korral krediidivahendaja tarbijale krediidiandja poolt pakutud lepingutingimustele ning vajaduse korral tarbija eelistustele ja tema poolt esitatud teabele tuginedes vajaliku teabe, et tarbija saaks erinevaid pakkumisi võrrelda eesmärgiga teha krediidilepingu sõlmimise otsus kõiki asjaolusid arvesse võttes. Kõnealune paberil või mõnel muul püsival andmekandjal esitatud teave edastatakse II lisas esitatud Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehel. Krediidiandja loetakse täitnuks käesolevas lõikes ja direktiivi 2002/65/EÜ artikli 3 lõigetes 1 ja 2 teabele esitatavad nõuded, kui ta on esitanud Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehe.
- [...]
6. Liikmesriigid tagavad, et krediidiandjad ja vajaduse korral krediidivahendajad annaksid tarbijale piisavaid selgitusi, et tarbija saaks hinnata, kas pakutav krediidileping on kohandatud tema vajadustele ja finantsolukorrale vastavaks, vajaduse korral selgitades tarbijale lõike 1 kohaselt antavat lepingueelset teavet, pakutud toodete põhiomadusi ning erimõju, mida need võivad tarbijale avaldada, sealhulgas tarbijapoolsest maksete tasumata jätmisest tulenevaid tagajärgi. Liikmesriigid võivad sellise nõustamise viisi ja ulatust, samuti nõustaja valikut kohandada krediidilepingu pakkumise asjaoludega, isikuga, kellele krediidilepingut pakutakse, ja pakutava krediidi liigiga.”
- 5 Direktiivi artikli 8 „Kohustus hinnata tarbija krediidivõimelisust” lõige 1 sätestab:
- „Liikmesriigid tagavad, et enne krediidilepingu sõlmimist hindab krediidiandja tarbija krediidivõimelisust vajaduse korral tarbijalt saadud piisava teabe alusel ja kasutades vajadusel asjakohaseid andmebaase. Liikmesriigid, kelle õigusaktid sätestavad krediidiandjale kohustuse hinnata tarbija krediidivõimelisust asjakohaseid andmebaase kasutades, võivad selle nõude säilitada.”

- 6 Direktiivi artikli 22 „Ühtlustamine ja käesoleva direktiivi sätete imperatiivsus” lõiked 2 ja 3 sätestavad:
- „2. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel on keelatud loobuda neile käesolevat direktiivi rakendavate või sellele vastavate siseriikliku õiguse sätetega antud õigustest.
3. Liikmesriigid tagavad samuti, et nende poolt käesoleva direktiivi rakendamisel vastu võetud õigusnormidest ei saa mööda hiilida, kasutades selleks lepingute sõnastust, eelkõige lisades krediidi kasutusse võtmise või krediidilepingud, mis kuuluvad käesoleva direktiivi reguleerimisalasse, krediidilepingutesse, mille olemus või eesmärk võimaldab direktiivi kohaldamist vältida.”

Prantsuse õigus

- 7 1. juuli 2010. aasta seadus nr 2010-737 tarbijakrediidi reformi kohta (loi portant réforme du crédit à la consommation, *Journal Officiel de la République française* („JORF”), 2.7.2010, lk 12001), mille eesmärk on võtta Prantsuse siseriiklikku õigusse üle direktiiv 2008/48, integreeriti tarbijakaitseadustiku (code de la consommation) artiklisse L. 311-1 ja sellele järgnevasse artiklitesse.
- 8 Nimetatud seadustiku artikkel L. 311-6 sätestab:
- „I. Enne krediidilepingu sõlmimist annab krediidiandja või -vahendaja krediidisajale kirjalikult või mõnel muul püsival andmekandjal teabe, mis on vajalik erinevate pakumiste võrdlemiseks ja mis võimaldab krediidisajal tema eelistusi arvestades selgelt mõista tema kohustuse ulatust.
- [...]
- II. Kui tarbija soovib krediidilepingu sõlmimist müügikohas, tagab krediidiandja, et I punktis nimetatud teabeleht antakse tarbijale üle müügikohas.”
- 9 Seadustiku artikkel L. 311-8 sätestab:
- „Krediidiandja või -vahendaja annab krediidisajale selgitusi, mis võimaldavad tal hinnata, eelkõige artiklis L. 311-6 nimetatud teabelehes sisalduva teabe alusel, kas pakutav krediidileping on kohandatud tema vajadustele ja finantsolukorrale vastavaks. Ta juhib krediidisaja tähelepanu pakutud krediidi või krediitide põhiomadustele ja tagajärgedele, mis nendel krediitidel võivad olla tema finantsolukorrale, sealhulgas maksete tasumata jätmise korral. Seda teavet antakse vajaduse korral krediidisaja avaldatud eelistuste alusel.
- [...]”
- 10 Seadustiku artikkel L. 311-9 on sõnastatud järgmiselt:
- „Enne krediidilepingu sõlmimist kontrollib krediidiandja krediidisaja krediidivõimelisust piisava teabe alusel, sealhulgas selle teabe alusel, mis krediidisaja esitab krediidiandja palvel. Krediidiandja tutvub artiklis L. 333-4 ette nähtud toimikuga artiklis L. 333-5 nimetatud määruses ette nähtud tingimustel.”
- 11 Tarbijakaitseadustiku artikli L. 311-48 teine ja kolmas lõik näevad ette järgmist:
- „Kui krediidiandja ei ole täitnud artiklites L. 311-8 ja L. 311-9 kehtestatud kohustusi, kaotab ta täielikult või kohtu määratud ulatuses õiguse saada intresse. [...]

Krediidisaaja peab maksma tagasi üksnes põhisumma vastavalt ette nähtud maksegraafikule ning vajadusel tasuma intressi, mille saamise õigust krediidiandja ei ole kaotanud. Krediidiandja tagastab või arvab tasumisele kuuluvast põhisummast maha intressidena saadud summad, millelt arvestatakse seadusjärgse määraga intressi alates nende tasumise päevast.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 12 Abikaasad Charline ja Florian Bonato sõlmisid ühe ettevõtja vahendusel 5. mail 2011 CA CF-ga eraisiku krediidilepingu sõiduauto ostmiseks summas 20 900 eurot fikseeritud intressimääraga 6,40% aastas ning krediidi kulukuse aastamääraga 7,685%.
- 13 Ingrid Bakkaus sõlmis 15. juulil 2011 CA CF-ga eraisiku krediidilepingu summas 20 000 eurot fikseeritud intressimääraga 7,674% aastas ning krediidi kulukuse aastamääraga 7,950%.
- 14 Kuna krediidisaajad lõpetasid krediidilepingutega seotud maksete tegemise, pöördus CA CF Tribunal d'instance d'Orléans'i, et krediidisaajatelt mõistetak välja volajaak koos intressiga.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatas omal algatusel väite, et CA CF võib olla kaotanud õiguse saada intresse, nagu on ette nahitud tarbijakaitseadustiku artikli L. 311-48 teises lõigus, kuna CA CF ei esitanud kohtuistungil lepingueelset teabelehte, mis tuleb krediidisaajatele anda, ega ühtegi muud tõendit selle kohta, et ta oleks krediidisaajate ees täitnud teavitamiskohustuse ja krediidisaajate krediidivõimelisuse kontrollimise kohustuse.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et direktiiv 2008/48 ja selle direktiivi Prantsuse õigusse üle võtnud seadus nr 2010-737 panevad krediidiandjatele teavitamiskohustuse ja selgitamiskohustuse, et krediidisaaja saaks teha teadliku valiku krediidilepingu sõlmimise kohta. Nimetatud direktiivis ja seaduses puuduvad siiski sätted krediidiandjal lasuvate kohustuste täitmise tõendamiskoormise ja -viisi kohta.
- 17 Seoses krediidiandja kohustusega väljastada tarbijatele „Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabeleht” märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et antud juhul ei ole CA CF niisugust teabelehte esitanud. See äriühing ei ole ka esitanud ühtegi dokumenti selgitamiskohustuse täitmise kohta ega põhjendanud nende esitamata jätmist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab siiski, et I. Bakkause allkirjastatud leping sisaldas järgmist tuüptingimust: „Mina, allkirjutanu Bakkaus Ingrid, kinnitan, et olen Euroopa standardinfo teabelehe kätte saanud ja läbi lugenud”. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et selline tüüptingimus võib tekitada probleeme, kui see poorab tarbija kahjuks ümber tõendamiskoormise. Kohtu arvates võib seda liiki tingimus muuta tarbijal raskemaks võib lausa võimatuks kasutada oma õigust vaidlustada krediidiandja kohustuste täielikku täitmist.
- 18 Krediidisaajate krediidivõimelisuse kontrollimise kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et CA CF esitas I. Bakkaust puudutavas asjas tema allkirjastatud lehe tulude ja kulude kohta ning I. Bakkause edastatud dokumentaalsed tõendid tulude kohta, kuid ei teinud seda C. ja F. Bonatot puudutavas asjas.
- 19 Neil asjaoludel otsustas Tribunal d'instance d'Orléans menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
  - „1. Kas [direktiivi 2008/48] tuleb tõlgendada nii, et krediidiandja peab tõendama nende kohustuste nõuetekohast ja täielikku täitmist, mis tal lasuvad krediidilepingu sõlmimisel ja täitmisel ning mis tulenevad direktiivi üle võtnud siseriiklikust õigusest?

2. Kas [direktiiviga 2008/48] on vastuolus see, kui krediidiandjal lasuvate kohustuste nõuetekohast ja täielikku täitmist saab tõendada pelgalt krediidilepingus sisalduva tüüptingimuse abil, mille kohaselt tarbija tunnistab krediidiandja kohustuste täitmist ning mida ei kinnita krediidiandja väljastatud ja krediidisajale esitatud dokumendid?
3. Kas [direktiivi 2008/48] artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui tarbija krediidivõimelisust kontrollitakse vaid tarbija avaldatud teabe alusel, ilma et nimetatud teavet kontrollitaks tõhusalt muude andmete abil?
4. Kas [direktiivi 2008/48] artikli 5 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et krediidiandja ei saa olla andnud tarbijale piisavaid selgitusi, kui ta ei ole eelnevalt kontrollinud tema finantsolukorda ja vajadusi?

Kas direktiivi [2008/48] artikli 5 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui tarbijale antud piisavad selgitused tulenevad pelgalt krediidilepingus nimetatud lepingulisest teabest, ilma et selle kohta koostataks eraldi dokumenti?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 20 Esimese ja teise küsimusega, mida on sobilik analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2008/48 tuleb tõlgendada nii, et krediidiandja peab tõendama direktiivi artiklites 5 ja 8 ette nähtud ning direktiivi üle võtnud siseriiklikust õigusest tulenevate lepingueelsete kohustuste nõuetekohast ja täielikku täitmist, ning teiseks, kas krediidilepingus sisalduv tüüptingimus, mille kohaselt tarbija kinnitab krediidiandja kohustuste täitmist, ilma et seda kinnitaks krediidiandja väljastatud ja krediidisajale esitatud dokumendid, võib olla piisav, et tõendada krediidiandjal lasuvate lepingueelsete teavitamiskohustuste nõuetekohast täitmist.
- 21 Kõigepealt olgu toonitatuks, et nendes küsimustes mainitud lepingueelsete kohustuste eesmärk on aidata saavutada direktiivi 2008/48 eesmärki, mis seisneb direktiivi põhjenduste 7 ja 9 kohaselt selles, et näha tarbijakrediidi valdkonnas mitmes põhiküsimuses ette täielik ja imperatiivne ühtlustamine, mida on vaja selleks, et tagada kõikidele liidu tarbijatele nende huvide võrdselt kõrgetasemeline kaitse ja aidata kaasa hästitoimiva siseturu tekkele tarbijakrediidi valdkonnas (vt kohtuotsus LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, punkt 42).
- 22 Direktiiv 2008/48 ei sisalda siiski sätteid esiteks selle kohta, kellel lasub kohustus tõendada, et krediidiandja on täitnud direktiivi artiklites 5 ja 8 ette nähtud kohustused anda tarbijale piisavalt teavet ja kontrollida tarbija krediidivõimelisust, ega teiseks nende kohustuste täitmise tõendamist puudutavate üksikasjalike eeskirjade kohta.
- 23 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb vastavasisuliste liidu õigusnormide puudumise korral näha liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt iga liikmesriigi sisemises õiguskorras ette menetluskord isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamiseks, tingimusel et see ei oleks ebasoodsam saamalaadsete siseriiklike olukordade regulatsioonist (võrdväärseuse põhimõtte) ega muudaks liidu õiguskorra alusel antud subjektiivsete õiguste kasutamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõtte) (vt eelkõige kohtuotsus Specht jt, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005, punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 24 Mis puudutab võrdväärseuse põhimõtet, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohtule ei ole teada ühtegi asjaolu, mis tekitaks kahtlusi, et põhikohtuasjas käsitletud õigusnormid ei ole selle põhimõttega kooskõlas.

- 25 Tõhususe põhimõtte osas olgu meenutatud, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks, tuleb analüüsida, arvestades selle normi kohta menetluses tervikuna, vastava menetluse kulgu ning eripärasid erinevates liikmesriigi asutustes (kohtuotsus Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Antud juhul põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusnormidega seoses olgu märgitud, et siseriikliku õiguse sätete tõlgendamine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, sest seda saab teha üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 27 Olgu siiski täpsustatud, et direktiivi 2008/48 artiklites 5 ja 8 ette nähtud kohustuste täitmata jätmise tõendamise koormise panemine tarbijale satuks viimati mainitud põhimõttega vastuollu. Tarbija käsutuses ei ole vahendeid, mis võimaldaksid tal tõendada, et krediidiandja ei ole talle edastanud direktiivi artiklis 5 ette nähtud teavet ega ole kontrollinud tema krediidivõimelisust.
- 28 Direktiiviga 2008/48 antud õiguste tõhusa kasutamise tagab seevastu siseriiklik säte, mille kohaselt on krediidiandja üldjuhul kohustatud kohtus tõendama, et ta on oma lepingueelsed kohustused täitnud. Nagu käesoleva otsuse punktis 21 märgitud, on sellise sätte eesmärk tagada tarbija kaitse, riivamata seejuures ülemäära krediidiandja õigust õiglasele menetlusele. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 35, peab krediidiandja näitama üles teatud hoolsust tal lasuvate teavitamis- ja selgitamiskohustuste täitmise tõendite kogumisel ja säilitamisel.
- 29 Niisugune tüüptingimus nagu see, mis sisaldub I. Bakkausega sõlmitud krediidilepingus, ei kahanda direktiiviga 2008/48 antud õiguste tõhusust, kui vastavalt siseriiklikule õigusele tähendab selline tüüptingimus kõigest seda, et krediidisaja kinnitab, et talle on edastatud Euroopa standardinfo teabeleht.
- 30 Selle kohta nähtub direktiivi 2008/48 artikli 22 lõikest 3, et niisugune tüüptingimus ei võimalda krediidiandjal oma kohustustest mööda hiilida. Niisiis on kõnesolev tüüptingimus vaid kaudne tõend ning krediidiandjal tuleb selle toetuseks esitada muid asjakohaseid tõendeid. Lisaks peab tarbijal olema alati võimalik väita, et ta ei olnud selle teabelehe adressaat või et see ei võimaldanud krediidiandjal oma lepingueelseid teavitamiskohustusi täita.
- 31 Kui niisugune tüüptingimus tähendaks aga siseriikliku õiguse kohaselt seda, et tarbija kinnitab krediidiandjal lasuvate lepingueelsete kohustuste täielikku ja nõuetekohast täitmist, pööraks see järelikult ümber nende kohustuste täitmise tõendamise koormise, mis võib direktiiviga 2008/48 antud õiguste tõhusust kahandada. Seetõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas selle tüüptingimuse tõendusjõud ohustab nii tarbija kui ka kohtu võimalust seada kahtluse alla krediidiandjal lasuvate lepingueelsete teavitamis- ja kontrollimiskohustuste nõuetekohast täitmist.
- 32 Kõigist eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/48 sätteid tuleb tõlgendada nii, et
- esiteks, nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt on direktiivi 2008/48 artiklites 5 ja 8 ette nähtud kohustuste täitmata jätmise tõendamise koormis pandud tarbijale, ning
  - teiseks, nendega on vastuolus, kui niisuguse tüüptingimuse tõttu peab kohus asuma seisukohale, et tarbija kinnitab krediidiandjal lasuvate lepingueelsete kohustuste täielikku ja nõuetekohast täitmist, mistõttu pööraks tüüptingimus ümber nende kohustuste täitmise tõendamise koormise, mis võib kahjustada direktiiviga 2008/48 antud õiguste tõhusust.

Kolmas küsimus

- 33 Kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas direktiivi 2008/48 artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui tarbija krediitdivõimelisust hinnatakse vaid tarbija avaldatud teabe alusel, ilma et nimetatud teavet muude andmete abil tõhusalt kontrollitaks.
- 34 Direktiivi 2008/48 artikli 8 lõikest 1 nähtuvalt peab krediidiandja enne krediidilepingu sõlmimist hindama tarbija krediitdivõimelisust vajaduse korral tarbijalt saadud piisava teabe alusel ja kasutades vajaduse korral asjakohaseid andmebaase.
- 35 Selle kohta on direktiivi põhjenduses 26 märgitud, et krediidiandjatel peaks olema kohustus tarbija krediitdivõimelisust individuaalselt kontrollida ning neil peaks olema lubatud kasutada mitte ainult krediidilepingu ettevalmistamise ajal tarbija poolt esitatud teavet, vaid ka pikaajase ärisuhte ajal esitatud teavet. Niisiis on selle kohustuse eesmärk panna vastutus krediidiandjatele ja vältida laenu andmist krediitdivõimetutele tarbijatele.
- 36 Direktiiv 2008/48 ei loetle ammendavalt andmeid, mille põhjal peab krediidiandja tarbija krediitdivõimelisust hindama, ega täpsusta, millisel viisil seda teha tuleb. Vastupidi – direktiivi 2008/48 artikli 8 lõike 1 sõnastusest koostoimes põhjendusega 26 nähtub, et krediidiandjale on antud hindamisruum otsustamiseks, kas tema käsutuses olev teave on tarbija krediitdivõimelisuse tõendamiseks piisav või mitte ning kas seda tuleb kontrollida muude andmete abil.
- 37 Sellest järeldub esiteks, et krediidiandja peab igal üksikjuhtumil selle eripära arvestades otsustama, kas tema käsutuses olev teave on tõene ja tarbija krediitdivõimelisuse hindamiseks piisav. Teabe piisavus võib olla erinev olenevalt krediidilepingu sõlmimise asjaoludest, tarbija isiklikust olukorrast või krediidilepingus ette nähtud summast. Selline hindamine võib toimuda tarbija finantsolukorda tõendavate dokumentide abil, kuid ei saa välistada, et krediidiandja tunneb juba eelnevalt krediiditaotleja finantsolukorda, mida ta võib arvesse võtta. Piisavaks ei saa aga pidada lihtsalt tarbija avaldatud andmeid, kui neile ei ole lisatud asjakohaseid tõendeid.
- 38 Teiseks – arvestamata direktiivi 2008/48 artikli 8 lõike 1 teist lauset, mille kohaselt võivad liikmesriigid säilitada oma õigusaktides sätestatud krediidiandja kohustuse hinnata tarbija krediitdivõimelisust andmebaasi kasutades –, direktiiv 2008/48 ei pane krediidiandjale kohustust süstemaatiliselt kontrollida tarbija esitatud teabe tõlevastavust. Sõltuvalt iga juhtumi konkreetsetest asjaoludest võib krediidiandja kas piirduda tarbija esitatud teabega või pidada vajalikuks sellele teabele kinnituse saamist.
- 39 Eeltoodud kaalutlusi arvestades peab kolmandale küsimusele vastama, et direktiivi 2008/48 artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada esiteks nii, et sellega ei ole vastuolus, kui tarbija krediitdivõimelisust hinnatakse vaid tarbija esitatud teabe alusel, tingimusel et see teave on piisav ja tarbija avaldatud andmetele on lisatud asjakohased tõendid, ning teiseks nii, et see ei pane krediidiandjale kohustust süstemaatiliselt kontrollida tarbija esitatud teabe tõlevastavust.

Neljas küsimus

- 40 Neljanda küsimusega, mis koosneb kahest osast, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas direktiivi 2008/48 artikli 5 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et krediidiandjat ei saa pidada tarbijale piisavaid selgitusi andnuks, kui ta ei ole eelnevalt kontrollinud tarbija finantsolukorda ja vajadusi. Teiseks palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas seda sätet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui tarbijale antud piisavad selgitused tulenevad pelgalt krediidilepingus nimetatud lepingulisest teabest, ilma et selle kohta koostataks eraldi dokumenti.

- 41 Selle küsimuse esimese osa kohta nähtub direktiivi 2008/48 artikli 5 lõikest 6 ja direktiivi põhjendusest 27, et lisaks lepingueelsele teabele, mis tuleb direktiivi artikli 5 lõike 1 kohaselt edastada, võib tarbija vajada enne krediidilepingu sõlmimist täiendavat abi selleks, et otsustada, milline krediidileping on tema vajadusi ja rahalist olukorda arvestades sobivaim. Krediidiandja peab andma tarbijale piisavaid ja isikustatud selgitusi, et tarbija saaks hinnata, kas pakutav krediidileping on kohandatud tema vajadustele ja finantsolukorrale vastavaks, vajaduse korral selgitades tarbijale lepingueelset teavet, pakutud toodete põhiomadusi ning erimõju, mida need võivad tarbija olukorrale avaldada, sealhulgas tarbijapoolsest maksete tasumata jätmisest tulenevaid tagajärgi.
- 42 Niisiis on piisavate selgituste andmise kohustuse eesmärk võimaldada tarbijal otsustada teatud liiki krediidileping sõlmida kõiki asjaolusid arvesse võttes.
- 43 Direktiivi 2008/48 artikli 8 lõikes 1 sätestatud kohustuse eesmärk on aga panna vastutus krediidiandjale ja vältida laenu andmist krediidivõimetutele tarbijatele, nagu käesoleva otsuse punktis 35 juba märgitud.
- 44 Direktiivi artikli 5 ja artikli 8 eesmärk on tagada kõikidele liidu tarbijatele nende huvide võrdselt kõrgetasemeline kaitse.
- 45 Kuigi need kaks kohustust on lepingueelsed, sest need tuleb täita enne lepingu sõlmimist, ei tulene direktiivi 2008/48 artiklite 5 ja 8 sõnastusest ega eesmärkidest, et tarbija finantsolukorda ja vajadusi peaks hindama enne piisavate selgituste andmist. Neist kahest direktiivi artiklist tuleneva kahe kohustuse vahel puudub üldjuhul seos. Krediidiandja võib anda tarbijale selgitusi üksnes tarbija edastatud andmetest lähtuvalt, et tarbija saaks teatud liiki krediidilepingu kasuks otsustada, ilma et krediidiandja oleks kohustatud tarbija krediidivõimelisust enne kontrollima.
- 46 Neljanda küsimuse teise osaga seoses olgu märgitud, et direktiivi 2008/48 artikli 5 lõikest 1 nähtuvalt on direktiivi artiklis 5 sätestatud teavitamiskohustused lepingueelsed kohustused. Seetõttu ei saa neid täita krediidilepingu sõlmimise staadiumis, vaid need tuleb mõistliku aja jooksul enne krediidilepingu allkirjastamist täita tarbijale artikli 5 lõikes 6 mainitud selgituste andmise teel.
- 47 Mis puudutab krediidiandja selgitamiskohustuse täitmise korda, siis erinevalt direktiivi 2008/48 artikli 5 lõikest 1 ei ole selle artikli lõikes 6 täpsustatud, millises vormis peab selles sättes ette nähtud piisavaid selgitusi krediiditaotlejale andma. Mainitud lõike 6 sõnastusest ega eesmärgist ei nähtu, et need selgitused tuleks esitada eraldi dokumendis, ning ei ole välistatud, et krediidiandja võib anda selgitused tarbijale suuliselt nendevahelise läbirääkimise käigus.
- 48 Direktiivi artikli 5 lõike 6 kohaselt võivad liikmesriigid siiski täpsustada krediidiandjal lasuvat piisavate selgituste andmise kohustust. Küsimus, millises vormis tuleb need selgitused tarbijale anda, on järelikult siseriikliku õiguse lahendada.
- 49 Eeltoodud kaalutlusi arvestades peab neljandale küsimusele vastama, et direktiivi 2008/48 artikli 5 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et kuigi sellega ei ole vastuolus, kui krediidiandja annab piisavaid selgitusi tarbijale enne tarbija finantsolukorra ja vajaduste hindamist, võib tarbija krediidivõimelisuse hindamise järel osutada vajalikuks kohandada antud piisavaid selgitusi, mis tuleb edastada tarbijale mõistliku aja jooksul enne krediidilepingu allkirjastamist, ilma et eraldi dokumenti oleks siiski vaja koostada.

Kohtukulud

- 50 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, sätteid tuleb tõlgendada nii, et:
  - esiteks, nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt on direktiivi 2008/48 artiklites 5 ja 8 ette nähtud kohustuste täitmata jätmise tõendamise koormis pandud tarbijale, ning
  - teiseks, nendega on vastuolus, kui niisuguse tüüptingimuse tõttu peab kohus asuma seisukohale, et tarbija kinnitab krediidiandjal lasuvate lepingueelsete kohustuste täielikku ja nõuetekohast täitmist, mistõttu pööraks tüüptingimus ümber nende kohustuste täitmise tõendamise koormise, mis võib kahjustada direktiiviga 2008/48 antud õiguste tõhusust.
2. Direktiivi 2008/48 artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada esiteks nii, et sellega ei ole vastuolus, kui tarbija krediidivõimelisust hinnatakse vaid tarbija esitatud teabe alusel, tingimusel et see teave on piisav ja tarbija avaldatud andmetele on lisatud asjakohased tõendid, ning teiseks nii, et see ei pane krediidiandjale kohustust süstemaatiliselt kontrollida tarbija esitatud teabe tõelevastavust.
3. Direktiivi 2008/48 artikli 5 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et kuigi sellega ei ole vastuolus, kui krediidiandja annab piisavaid selgitusi tarbijale enne tarbija finantsolukorra ja vajaduste hindamist, võib tarbija krediidivõimelisuse hindamise järel osutada vajalikuks kohandada antud piisavaid selgitusi, mis tuleb edastada tarbijale mõistliku aja jooksul enne krediidilepingu allkirjastamist, ilma et eraldi dokumenti oleks siiski vaja koostada.

Allkirjad